

Nejsem SUPERŽENA

V Marianne vám rádi představujeme zajímavé, nepříliš známé ženy. Vědkyně Hana Macíčková Cahová (37) je jednou z nich. Získala Cenu Neuron za chemii. Mimo jiné zkoumá stres – kdo jiný o něm může vědět víc než pracující matka dvou malých dcer?

Marie Vejvodová

Jak zvládáte k práci na plný úvazek péči o domácnost? Ta musela ustoupit. Je pro mě důležité věnovat se dětem, ne uklízet a prát. Výhoda je, že ráda

vařím. Říká se, že každý chemik musí být i dobrý kuchař. Jestli dobrý, to nevím, ale vaření mě baví.

Takže nejste superžena, která dělá vše na sto procent?

To nejsem. Každý týden mi chodí pomáhat s domácností paní, sama bych to nestihala. Určila jsem si priority a jednám podle nich.

O vědě se traduje, že pokud chce člověk něčeho dosáhnout, musí se oboru věnovat naplno. Jako matka jste vědu na nějakou dobu musela opustit, přesto jste uspěla.

Ano, odešla jsem na rok a půl. V té době jsem byla doma s dítětem v Paříži a věděla jsem, že pokud zůstanu ještě déle, můžu vědu zabalit. Bylo to pro mě obtížné období. Byla jsem zavřená sama

doma, bez sociálního kontaktu Francouzky na mateřskou skoro nechodí. S prvním dítětem jsou doma šest týdnů, s druhým tři měsíce a se třetím půl roku. Každá maminka jde zpátky do práce co nejdříve. Dříve nebylo zvykem ani kojit, to už se mění, ale do práce ženy chodí. Mají tam velmi funkční systém jesliček a chův. Maminky na hřišti nepotkáte, jen chůvy, a s těmi si moc nepovídáte. Pro mě jako cizinku bylo velmi těžké najít si v Paříži práci, byla jsem hodně sociálně izolovaná.

Česká rodičovská dovolená je naopak jednou z nejdelších na světě. Jaký systém vám vyhovuje více, český, nebo francouzský?

Určitě francouzský. Pokud se žena neživí třeba jako učitelka v mateřské školce, není podle mě možné se dítěti věnovat čtyřicet hodin denně. Když jsem byla doma, musela jsem ještě nakoupit, navařit, vyžehlit, uklidit, a také jsem nemohla dítěti dát všechnu svou pozornost. Přijde mi proto v pořádku, když má žena práci na poloviční úvazek a potom se naplno věnuje dítěti. Nemá tak pocit, že jí něco utíká, když jen sedí doma.

Máte podporu od svého manžela? Ano, pomáhá mi maximálně. Máme to rozdělené půl napůl. Máme dvě kariéry, dvě děti, a dělíme to.

Uvažovali jste o tom, vyzkoušet si i otcovskou dovolenou?

Z finančního hlediska to nebylo možné. Ale ten model se mi moc líbí, otcové pak mají možnost trávit čas s potomky. Protože spousta mých starších mužských kolegů mi kladla na srdce: „Hlavně si nenech utéct děti. Já je doma viděl jen spící v postýlkách a vůbec jsem si je neužil.“ Kdyby byl systém nastavený tak, že se rodičovská dovolená musí dělit mezi oba rodiče, jak je tomu v severských zemích, nemuselo by se jim něco podobného stát.

Bylo pro vás těžké vrátit se po mateřské pauze zpátky do práce?

Bylo. V těle ženy, která se stane matkou, dochází k fyziologickým změnám, je nastaveno na péči o dítě. A pak je tu ještě ta věc – jakmile žena vypadne z pracovního prostředí, ztrácí sebevědomí. Pro mě byl obrovský problém stoupnout si po mateřské před sál plný chlapů a něco prezentovat, když jsem sama v sebe neměla důvěru, že to zvládnou.

Měla jste někdy v práci pocit, že se na vás kolegové dívají jako na „tu po mateřské“?

Náš ústav je velmi specifický. Je tu otevřený, progresivní systém a dostává se nám velké podpory, abychom to jako ženy-matky zvládly. Je to úžasné místo. Když jsem ale otěhotněla během práce na Heidelberské univerzitě v Německu, měla jsem pocit, že už se se mnou příliš nepočítá.

Jaké výhody může mít žena-šéfka?

Těžko říct. U nás v institutu je valná většina šéfů mužská a v jejich vedení jsou vidět vlastnosti, které jsou typické hlavně

pro muže. Občas se setkávám s řekněme „necitlivým řešením“.

Já bych na to šla jinak, nemůžu ale říct, že lépe.

Řekla byste o sobě, že jste spíše křehká, nebo silná žena?

Já samu sebe vnímám spíše jako křehkou ženu, všímám si ale, že okolí mě vidí jako tu silnou. Asi je to tím, že se nebojím ozvat, když se mi něco nelíbí, a dokážu prosadit svůj názor.

Jak se vypořádáváte se stresem?

Nejvíce pomůže rodina. Uvědomím si, že mám dvě zdravé děti, a na všechno ostatní zapomenu. Nejvíce stresu mám totiž z práce. V tom ale hodně pomohla právě

cena Neuron. Vůbec jsem ji nečekala a hodně to pro mě znamená. Věda je dlouhý proces, na něčem ustavičně pracujete, ale trvá dlouho, než vidíte nějaké výsledky. To může být stresující.

Ceny Neuron 2018 pro mladé nadějně vědce v oboru chemie jsou prestižním vědeckým oceněním, kromě ceny obdrží laureáti také osobní finanční prémii díky mecenášům NF Neuron, kteří považují podporu vědy za důležitou pro celou naši společnost. Zmínily jsme stres a váš výzkum se zabývá právě stresem. V jakém smyslu?

Podařilo se mi vytvořit metodu, díky níž se daří detekovat struktury

RNA (ribonukleové kyseliny), a zjistili jsme, že určité typy mají spojitost se stresem. To nikdo předtím nezpozoroval. Zatím ale jen víme, že se ve stresu něco děje, ale ještě nevíme, co a proč. Nevíme, jestli ke změnám v buňce dochází proto, aby stres zvládla, nebo že je to důsledek stresu a může ji to poškodit ještě víc.

Bylo by časem možné docílit toho, že bychom se se stresem uměli lépe vyrovnat?

Možná kdybychom zjistili, že nové struktury, které jsme objevili, vedou k tomu, aby se organismus se stresem vypořádával lépe. Pak můžeme organismus podpořit, aby si tyto struktury budoval. Nejdříve to ale musíme pochopit – a zatím jsme na začátku.

Jaký největší sen se vám splnil?

Publikace v časopise Nature (jeden z nejvýznamnějších vědeckých časopisů na světě, pozn. redakce). O tom se mi ani nesnilo. Přišlo mi příliš drzé si myslet, že by mi mohli někdy něco otisknout.

„Jakmile žena vypadne z pracovního prostředí na mateřskou, ztrácí sebevědomí. Stoupnout si před sál plný chlapů a něco prezentovat byl pro mě problém.“